

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć LVIII. — Wydana i rozestana dnia 1 listopada 1882.

154.

Rozporządzenie ministerstwa obrony krajowej z dnia 1 listopada 1882,

zawierające przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 2 października 1882, zmieniającej niektóre paragrafy ustawy z dnia 5 grudnia 1868 o służbie wojskowej.

W przedmiocie wykonania ustawy z dnia 2 października 1882, zmieniającej niektóre paragrafy ustawy z dnia 5 grudnia 1868 o służbie wojskowej, ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z wspólnem ministerstwem wojny, rozporządza co następuje:

I.

Do §fu 4go.

Powinność służbowa w marynarce wojennej.

1. Od dnia, w którym ustawa niniejsza zacznie obowiązywać, ci, do służenia wojskowo obowiązani, którzy w myśl §. 14 onejże mają być wcieleni do marynarki wojennej — z wyjątkiem wzmiankowanych w ustępach 2 i 3 tegoż artykułu — mają być brani do wojska z obowiązkiem wysłużenia czterech lat w linii a pięciu lat w rezerwie, ochotnicy zaś jednorocznymi, z obowiązkiem wysłużenia ogółem lat dziewięciu.

2. Do służenia cztery lata w linii obowiązani są odtąd także cudzoziemcy, wstępujący do marynarki wojennej za najwyższem zezwoleniem Jego c. i k. Apostolskiej Mości, tudzież ci krajowcy, którzy po spełnieniu powinności służbowej wstępują dobrowolnie napowrót do marynarki wojennej.

3. Obowiązanych do służenia wojskowo, wcielonych z urzędu z przedłużeniem czasu służby liniowej o rok lub dwa lata, wcielać należy z obowiązkiem wysłużenia pięciu a według okoliczności sześciu lat w linii a pięciu lat w rezerwie.

4. Żołnierze wojska stałego, którzy w chwili ich wcielenia przeniesieni będą do marynarki wojennej celem pokrycia ilości do uzupełnienia potrzebnej, do czego wybierać należy przede wszystkim tych, którzy zgłaszają się dobrowolnie, obowiązani są wysłużyć lata przepisane dla marynarki wojennej.

Podobnież medycy, wzięci jako ochotnicy jednorocznicy z przeznaczeniem do marynarki wojennej, obowiązani są po przeniesieniu ich do marynarki wojennej służyć ogółem tylko lat dziewięć.

Obowiązani do służenia w wojsku i rezerwie dopełniającej, którzy za zezwoleniem wspólnego ministerstwa wojny przeniesieni będą w ciągu swojej powinności służbowej na własną prośbę do marynarki wojennej, korzystać mogą równie jak należący do rezerwy dopełniającej, wzięci bezpośrednio do marynarki wojennej, z dobrodziejstwa krótszej powinności służbowej dla marynarki wojennej przepisanej, tylko w tym razie, jeżeli służyli u marynarki wojennej cztery lata w linii.

5. Gdy obowiązani do służenia wojskowo, nie wysłużywszy jeszcze ogółem lat dziewięciu w marynarce wojennej, przeniesieni zostaną do wojska stałego, w takim razie:

- a) jeżeli w marynarce wojennej wysłużyli czynnie cztery lata w linii lub rok służby ochotniczej, winni wysłużyć ogółem lat dziewięć w wojsku a dwa lata w obronie krajowej,
- b) w innym zaś razie, ogółem dziesięć lat w wojsku a dwa lata w obronie krajowej.

Przepisy
przejsłowe.

6. Przepis §. 4go ustawy, ustanawiający ilość lat służby dla marynarki wojennej, rozciąga się także na tych, do służenia wojskowo obowiązanych, którzy w czasie ogłoszenia ustawy niniejszej będą zostawali w służbie liniowej u marynarki wojennej (artykuł II ustawy), zaliczając tu oraz wziętych do tego czasu do marynarki wojennej w roku poborowym 1882.

7. Ochotnicy jednorocznicy marynarki wojennej, wzięci do wojska, począwszy od 1 stycznia 1879 do teraz, chociażby już zostawali w rezerwie, winni wysłużyć ogółem tylko lat dziewięć, ci zaś do służby obowiązani, którzy w ustępie 2 niniejszego artykułu są wzmiankowani i wstąpili w tym samym okresie aż do chwili, kiedy ustawa niniejsza zacznie obowiązywać, winni wysłużyć tylko trzy lata w linii.

II.

Do §fu 4go.

Powinność służbowa w rezerwie dopełniającej.

1. Powinności wysłużenia dziesięć lat w rezerwie dopełniającej a dwa lata w obronie krajowej podlegają wzięci do rezerwy dopełniającej, począwszy od poboru 1883 z tych klas wieku, które będą powołane do poborów, mających nastąpić po zaprowadzeniu ustawy niniejszej.

Tymże, do rezerwy dopełniającej wziętym, czas służby liczyć się zaczyna w myśl przepisów przedostatniego ustępu §. 4go ustawy niniejszej.

Przepisy
przejsłowe.

2. Wzięci do rezerwy dopełniającej z klasy wieku 1860 i z starszych klas wieku winni służyć w rezerwie dopełniającej aż do 31 grudnia tego roku, w którym kończą 30 rok życia, poczem przechodzą do obrony krajowej z obowiązkiem służenia w niej dwa lata.

Równie długo obowiązani są służyć ci, do tychże klas wieku należący, którzy stosownie do kolei losowej mają być później odstawieni do rezerwy dopełniającej.

III.

Do §fu 4go.

Podwójne liczenie służby liniowej ochotniczej żołnierzom służącym u muzyki wojskowej i u konnicy.

1. Prawo do dobrodziejstwa liczenia podwójnie na lata służby w rezerwie, roku, wysłużonego dobrowolnie w linii, mają żołnierze od muzyki wojskowej

i od konnicy, ei ostatni jednak li tylko, jeżeli wysłużyli u konnicy swój czas służby liniowej; w obu przypadkach:

- a) po całkowitem wysłużeniu przepisanego lub przedłużonego czasu służby liniowej zamiast przejścia do rezerwy albo w razie dobrowolnego wstąpienia napowrót z tejże do czynnej służby, tudzież
- b) jeżeli służą dalej czynnie bez pobierania premii służbowej podoficerskiej, i
- c) jeżeli służą dalej u muzyki wojskowej lub w pułkach konnicy.

Pozwolenie do pozostawania nadal w czynnej służbie daje corocznie na rok jeden, komendant korpusu, który dawać je ma wtedy, gdy to jest dla służby korzystne.

2. Rok służby ochotniczej liniowej, dobrowolnie przyjętej, zaczyna się i kończy w terminie urlopów powszechnych; dla podoficerów, którzy 31 grudnia przestają pobierać premią służbową podoficerską, d. 31 stycznia.

3. Przez podwójne liczenie roku wysłużonego w linii skraca się czas służby w rezerwie o dwa lata, całkowity zaś czas służby wojskowej o rok.

Część roku przyjętej służby liniowej nie ma być liczona podwójnie.

4. W razie wystąpienia z przyjętej służby liniowej przed upływem roku przyjętej służby liniowej, podwójne liczenie tegoż roku nie ma miejsca w następujących przypadkach:

- a) gdy uwolnienie lub puszczenie na urlop następuje w myśl §. 40 c) i w myśl §. 54 ustawy niniejszej;
- b) w razie przejścia do rezerwy dopełniającej w myśl §. 27 ustawy niniejszej;
- c) w razie puszczenia na urlop w skutek decyzji komisji rozpoznawczej wyższej, na dłużej niż trzy miesiące;
- d) w razie przedwczesnego puszczenia na urlop, mianowicie po odsiedzeniu kary więziennej, tudzież wtedy, gdy służący dobrowolnie nadal, był w ciągu roku przyjętej służby liniowej trzy razy aresztem karany, i zatrzymanie go w służbie nie obiecuje korzyści.

5. Rok służby liniowej nie liczy się podwójnie także wtedy, gdy odsiadanie kary więziennej lub areszt śledczy, po którym nastąpiło skazanie na więzienie, zaczął się w ciągu roku przyjętej służby liniowej i trwał po upływie tego roku.

6. W razie powszechnego lub częściowego uruchomienia rok służby liniowej liczony będzie podwójnie tylko w tych przypadkach, jeżeli upłynęło już dziewięć miesięcy tego roku, lub jeżeli resztę roku służby liniowej, przerwane przez uruchomienie, wysłużono, gdy uruchomienie zostało zwinięte.

IV.

Do §fu 14go b) i §fu 15go c).

Wstępowanie dobrowolne „na czas wojny“.

1. Chcąc wstąpić dobrowolnie „na czas wojny“ do wojska stałego (marynarki wojennej), dopełnić trzeba warunków podanych w §§. 16 i 20 ustawy o służbie wojskowej.

Do przyjmowania takich ochotników upoważnione są korpusy piechoty i strzelców, tudzież ich korpusy dopełniające, inne zaś korpusy w §. 115, 2 instrukcji, tyczącej się wykonania ustawy o służbie wojskowej, wzmiankowane i korpus pociągów, tudzież ich korpusy dopełniające, tylko w tym razie, jeżeli

ochotnik służył już w owej broni, albo, jeżeli jego profesya lub inna jakaś zręczność spodziewać się każe, iż mógłby rychło stać się użytecznym dla owego korpusu.

2. Ochotnikom takim wolno wstępować od chwili powszechnego uruchomienia, w razie zaś częściowego uruchomienia, za upoważnieniem wspólnego ministerstwa wojny, tylko do tych korpusów, które są uruchomione.

Komendy okręgu uzupełnienia, jakoteż korpusy (dopełniające) winny ile możności ułatwiać dobrowolne wstępowanie i pomagać ochotnikom do uzyskania potrzebnych do tego dokumentów.

3. Ochotnicy wzięci do wojska „na czas wojny“, uwalniani być mają na szczególne polecenie wspólnego ministerstwa wojny, gdy uruchomienie zostanie zwinięte.

4. Wzięci do wojska „na czas wojny“, należący do tej klasy wieku, która jest powołana do stawienia się podczas wojny, obowiązani są, gdy uruchomienie zostanie zwinięte, dopełnić dalszego obowiązku służenia wojskowo, stósownie do klasy swego wieku i swego losu.

Tym wziętym do wojska „na czas wojny“, którzy, gdy się wojna skończy, nie są obowiązani do dalszej służby, można dozwoić przyjęcia ustawowej powinności służbowej, jeżeli zatrzymanie ich w służbie byłoby korzystnem. Małoletni potrzebują do tego ponownego pozwolenia ojca lub opiekuna.

5. Wstępowanie do c. k. obrony krajowej „na czas wojny“, równie jak w ogólności wstępowanie do niej ochotników, dozwolone jest takim krajowcom, prawo swojszczyzny w obszarze państwa posiadającym, którzy swojej powinności stawienia się uczynili zadosyć i nie są do służenia wojskowo obowiązani, leez do tego zdadni.

V.

Do §fu 15go e).

Przedwczesne przenoszenie kadetów wojska stałego do czynnej służby w obronie krajowej na ich własną prośbę.

1. Kadetów (zastępców oficerów), którzy na wezwanie wspólnego ministerstwa wojny ubiegać się będą o przedwczesne przeniesienie do stanu czynnego obrony krajowej, wymienić ma wspólnemu ministerstwu wojny komendant korpusu, który winien przedstawić zarazem ich dokumenty osobiste.

Wspólne ministerstwo wojny, w porozumieniu z c. k. ministerstwem obrony krajowej wybiera z pomiędzy nich ilość odpowiednią stosunkom pocztu oficerskiego wojska stałego i zarządza przeniesienie wybranych kadetów (zastępców oficerów) do obrony krajowej, bez naruszenia ich powinności służbowej tak liniowej jak i całkowitej.

2. Kadeci (zastępcy oficerów), przeniesieni przedwcześnie do obrony krajowej, obowiązani są wysłużyć czynnie w obronie krajowej także swój czas służby liniowej, według okoliczności przedłużony.

Do wojska stałego nie można być napowrót przeniesionym.

Kadeci, przechodzący na stanowisko nie czynne przed dopełnieniem powinności służbowej w wojsku stałym, zatrzymują na nieczynnym stanowisku (na urlopie) w obronie krajowej stopień podoficerski, który posiadali i rangę kadecką.

Po posunięciu się na oficera, przeniesienie do c. k. wojska stałego również nie może mieć miejsca.

VI.

Do §. 21go.

Ochotnicy jednorocznici.

1. Przed ukończeniem nauk mogą być warunkowo przyjęci na ochotników jednorocznych z zastrzeżeniem stanowczej decyzji, ci uczniowie popisowi, którzy w czasie swego dobrowolnego wstąpienia uczęszczają do jednej z dwóch ostatnich klas gymnazyum wyższego lub szkoły realnej wyższej albo do zakładu naukowego wyłącznego o najmniej trzech obowiązkowych kursach rocznych z tamtymi na równi będącego, jeżeli spóźnienie się w dokończeniu nauk nie pochodzi z ich własnej winy (obacz dotyczące się tego ustępy §. 125 instrukcyi do wykonania ustawy o służbie wojskowej, zmienione umowami ministerstw).

Ochotników takich nie wolno jednak przyjmować zanim wejdą w pierwszą klasę wieku popisowego.

2. Aspirantowi, nieprzyjętemu z powodu niezdatności fizycznej, zastrzega się do wszystkich następnych poborów prawidłowych, prawo wstąpienia do służby ochotniczej jednorocznej, jeżeli w czasie od 1 lipca owego roku, który bezpośrednio poprzedzał jego wejście w wiek popisowy, aż do zaczęcia się peryodu poborowego tego roku, w którym obowiązany jest stawić się po raz pierwszy, poddał się z takim samym skutkiem orzeczeniu komisji rozpoznawczej wyższej.

Aspirant jednak winien przed rozpoczęciem się każdego następnego poboru prawidłowego, do którego stawić się jest obowiązany, odwołać się do tego prawa w swoim powiecie u właściwej władzy administracyjnej powiatowej.

W tym celu prośbę o przyjęcie, wszystkimi, z wyjątkiem certyfikatu upoważnienia do wstąpienia, dokumentami opatrzoną, do której dołączyć także należy odmowne z powodu niezdatności fizycznej rezolucye korpusu i komisji rozpoznawczej wyższej, nadesłać trzeba wezwanie do właściwej władzy powiatowej, która odpowiednią uwagę dopisuje w liście popisowych i przedstawia akt komisji poborowej miejsca rodzinnego lub wydelegowanej do tej czynności urzędowej.

Gdy aspirant uznany będzie za zdatnego do przyjęcia, orzeczenie o jego prawie do służby ochotniczej jednorocznej, jeżeliby stósownie do kolei losowej należał do kontyngensu rekrutów lub rezerwy dopełniającej, wydaje komendant okręgu uzupełnienia, jeżeli zaś stósownie do kolei losowej miałby odpaść do obrony krajowej, reprezentant obrony krajowej i ma być to orzeczenie zapisane w liście popisowych.

Gdy aspirantowi przyznane będzie dobrodziejstwo służby jednorocznej ochotniczej, wzięty stósownie do kolei losowej do kontyngensu rekrutów lub rezerwy dopełniającej, wcielony być ma do korpusu, który sobie sam wybierze, z wyjątkiem korpusu zdrowia i pociągów; ten zaś, który stósownie do kolei losowej odpada do obrony krajowej, do właściwych batalionów obrony krajowej.

Aspiranta, który stósownie do kolei losowej odpada do rezerwy dopełniającej, zalicza się do kontyngensu rekrutów.

Przepisy tego ustępu stósowane będą odpowiednio do warunkowych aspirantów na ochotników jednorocznych i do tych, w poprzednich klasach wieku czasowo nie przyjętych, którzy tymczasem nabyli zdatności do służby ochotniczej jednorocznej.

3. Gdyby aspirant do służby ochotniczej jednorocznej został nieprzyjęty, z powodu niedostateczności dowodów wykształcenia naukowego lub jakichkol-

wiek innych, wolno mu odwołać się do władzy terytoryalnej wojskowej tego okręgu, w którego obrębie posiada prawo swojszczyzny a to w przeciągu dni 14 od dnia doręczenia decyzji.

Przeciw odmownej decyzji władzy terytoryalnej wojskowej odwołać się może aspirant w takimże terminie do wspólnego ministerstwa wojny, które w tej mierze orzeka w porozumieniu z właściwym ministerstwem obrony krajowej.

Aspiranci, którzy stósownie do kolei losowej odpadają do obrony krajowej, wnieść mają rekurs przeciw odmownemu orzeczeniu pierwszej instancyi do komendy obrony krajowej a w dalszej instancyi do c. k. ministerstwa obrony krajowej.

4. Ci, którzy należą do popisowej klasy wieku, wzięci do korpusów lub zakładów wojskowych w czasie od 1 stycznia aż do prawidłowego poboru jako ochotnicy jednorocznicy, lub jako ochotnicy jednorocznicy warunkowi, winni być zapisani w liście popisowych. Ci z nich, którzy stósownie do rezultatów poboru owego roku, klasy wieku i kolei losowej odpadają do obrony krajowej, przeniesieni być mogą na podstawie doniesienia komendy okręgu uzupełnienia bezpośrednio po poborze uczynić się mającego, z korpusów, do których należą, do właściwych batalionów obrony krajowej.

W celu oznaczenia ilości rekrutów, dostawić się mających, stósownie do §. 63 instrukcyi, tyczącej się wykonania ustawy o służbie wojskowej, odliczyć trzeba z kontyngensu rekrutów jako należnych, naprzód tylko tych, wziętych do wojska w okresie od 1 stycznia aż do nadejścia poboru prawidłowego, na ochotników jednorocznych, którzy nie weszli jeszcze do popisowej klasy wieku. Natomiast tacy ochotnicy, w popisowej klasie wieku będący, według swojej kolei losowej do kontyngensu rekrutów lub rezerwy dopełniającej, należący, zaliczani być mają do kontyngensu rekrutów w ciągu poboru na zasadzie wciągnięcia w listę popisowych.

Tych ochotników jednorocznych, w popisowej klasie wieku będących i warunkowo przyjętych, którzy wstąpili w okresie od 1 stycznia aż do nadejścia poboru prawidłowego, lub od końca tego poboru aż do 31 grudnia roku poboru i którzy stósownie do wyników obliczenia kontyngensu owego roku, odpadają według swojej kolei losowej do obrony krajowej, przeniesić ma na doniesienie komendy okręgu uzupełnienia korpus, do którego należą, z dniem 31 grudnia do właściwego batalionu obrony krajowej.

Tacy ochotnicy, przy obliczaniu kontyngensu według kolei losowej do rezerwy dopełniającej odpadający, zostają w powinności służbowej w wojsku i przeto zaliczają się do kontyngensu rekrutów.

Wszyscy ochotnicy jednorocznicy, do popisowej klasy wieku należący, w roku poboru aż do 1 października wzięci do wojska, którzy dobrowolnie wstąpili lub wzięci zostali w poborze prawidłowym, rozpocząć mogą służbę liniową w wojsku w tymże samym roku tylko w takim razie, jeżeli stósownie do wyników poboru można w dniu 1 października z zupełną pewnością mniemać, że przy obliczaniu kontyngensu najprawdopodobniej nie odpadną do obrony krajowej.

Korpusy i zakłady, do których ochotnicy tacy zgłoszą się do służby liniowej, winny przeto wstrzymać się z ich przyjęciem do służby czynnej, póki nie otrzymają potrzebnego wyjaśnienia od komendy właściwego okręgu uzupełnienia.

Gdyby i tak okazało się przy obliczaniu kontyngensu, że ochotnik jednoroczny w służbie liniowej będący, odpada według kolei losowej do obrony krajowej, przeniesić trzeba bezwarunkowo także i jego do właściwego batalionu obrony krajowej.

Gdyby ze względu na stosunki pocztu oficerów w obronie krajowej miano zaniechać przenoszenia tamże ochotników, będzie to wcześniej ogłoszone.

5. Aspiranci do służby ochotniczej jednorocznej, którzy stawili się do poboru prawidłowego, ale z powodu niezdatności do służby czasowo zostali uwolnieni, gdyby w tymże samym roku starali się, aby ich wzięto na ochotników, jeżeli na mocy swego losu w owym roku odpadli do obrony krajowej, mają być bezpośrednio do niej wcieleni.

Przeto w certyfikatach wstąpienia tych aspirantów, którzy stosownie do wyników prawidłowego poboru odpadają według kolei losowej do obrony krajowej, trzeba o tem nadmienić.

Wszakże po upływie roku poboru, aspiranci tacy, którzy w roku przyszłym będą jeszcze popisowymi, nie mogą wstępować wprost do obrony krajowej.

6. Ci uczniowie medycyny, którzy chcą odbyć służbę ochotniczą jednoroczną w wojskowej służbie zdrowia jako doktorzy medycyny, prosić mają o wyjątkowe odroczenie służby liniowej aż do 1 października tego roku, w którym skończą 27my rok życia z dołączeniem świadectw uniwersyteckich, najpóźniej w tym roku, w którym kończą 24ty rok życia a to przed 1 października tegoż samego roku u tej władzy terytorjalnej wojskowej (obrony krajowej), w której okręgu stoi korpus, do którego należą.

7. Ochotnicy jednorocznicy, tudzież obowiązani do służenia wojskowo, przyjeżdżący na takichże ochotników warunkowo, wcielani będą z dniem wzięcia do wojska; ci zaś z takich obowiązanych do służenia wojskowo, którzy wzięci będą w poborze prawidłowym (ustęp 2 tego artykułu), według ogólnych przepisów o wcielaniu wziętych w tym samym roku.

Czas służby liczy się od dnia wcielenia.

Tym ochotnikom jednorocznym, którzy wzięci zostali do wojska, zanim weszli w wiek popisowy, czas służby liczy się, jeżeli służbę liniową bądź dobrowolnie bądź w skutek powołania z powodu uruchomienia, rozpoczynają najpóźniej w tym roku, w którym należą do pierwszej klasy wieku popisowego, od 1 października roku poboru albo od dnia wcielenia, który nastąpi po dniu 1 października; jeżeli zaś służbę liniową rozpoczynają dopiero po wyjściu z pierwszej klasy wieku, od 1 października tego roku, w którym kończą 20sty rok życia.

Jeżeli ochotnik jednoroczny wzięty do wojska, zanim doszedł wieku popisowego, wcielony zostanie do czynnej służby z powodu uruchomienia przed dniem 1 października roku poboru, czas służby liczy się mu od dnia wcielenia.

Tym uczniom medycyny, którzy korzystają z dobrodziejstwa wyjątkowej zwłoki aż do 27go roku życia, lecz nie uzyskali stopnia doktorów, czas od dnia 1 października tego roku, w którym rozpoczynają 25ty rok życia, aż do chwili wstąpienia do służby dobrowolnie lub z powodu uruchomienia, nie będzie wliczany do ogólnego czasu służby.

8. We wszystkich, w ustawie niniejszej wzmiankowanych przypadkach sądowego skazania ochotników jednorocznych lub obowiązanych do służby wojskowej na takich ochotników warunkowo przyjętych, korpus wojska, do którego należą, winien przedstawić wyrok sądowo karny wspólnemu ministerstwu wojny, korpus zaś obrony krajowej ministerstwu obrony krajowej, poczem drogą ustawową wydana będzie decyzja co do utraty dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej.

9. Ochotnicy jednorocznicy, służący o własnym koszcie, którzy służbę liniową odbywają jako żołnierze lub podoficerowie, opłaciwszy wynagrodzenie dla ich

rodzaju broni lub gałęzi służby ustanowione i do wiadomości powszechnej podane, które składać trzeba ćwierćrocznie z góry w korpusie swoim, mogą być żywieni, odziewani i uzbrajani całkiem kosztem skarbu, bez obowiązku mieszkania w koszarach.

Gdyby taki obowiązany do służby wojskowej przestał w ciągu ćwierćrocza być na koscie skarbowym, część złożonej kwoty ryczałtowej, podług rat miesięcznych obliczona, będzie mu lub jego następcy prawnemu zwrócona.

10. Aspiranci, którzy służbę ochotniczą jednoroczną chcą odbyć kosztem państwa, winni udowodnić swoje ubóstwo świadectwem przełożonego gminy wyjaśniającem stosunki majątku i przychodów rodziny aspiranta, tudzież samego aspiranta arkuszem familijnym.

Świadectwo przełożonego gminy powinno być potwierdzone przez starostę (burmistrza), który w tym celu winien jak najściślej ocenić stosunki.

Do tego ocenienia ich służyć ma za podstawę to, że odnośnie do przepisów poprzedzającego ustępu, do odbycia służby ochotniczej jednorocznej u piechoty, u strzelców, w artyleryi, w korpusach inżynierów, pionierów, pociągów i zdrowia potrzebna jest kwota 150 zł., dla medyków i farmaceutów 180 zł., nakoniec dla weterynarzy 150 zł.

Aspiranci na ochotników jednorocznych do konnicy, mający służyć o własnym koszcie, wykazać winni, że mają najmniej 380 zł. przychodu. Prośby o przyjęcie do tej broni na koszt państwa załatwia w każdym z osobna przypadku wspólne ministerstwo wojny a według okoliczności ministerstwo obrony krajowej, ze względu na stosunki budżetu.

11. Oficerowie rezerwy, którzy w myśl §. 21go ustawy niniejszej, jeszcze przed upływem dziesięcioletniej powinności służbowej, w razie uruchomienia, stósownie do potrzeby i decyzji wspólnego ministra wojny, służyć mają w obronie krajowej, wcieleni będą w tym celu na czas wojny i bez naruszenia ciężącej na nich ustawowej powinności służbowej, do etatu obrony krajowej, a w ich korpusie wpisani do nadliczbowych. Także po wojnie ci z takich oficerów jeszcze obowiązanych do służenia w wojsku, którzy chcą dobrowolnie pozostać w obronie krajowej, mogą być wyjątkowo na własną prośbę pozostawieni w tym stosunku za przyzwoleniem wspólnego ministerstwa wojny.

12. Wszyscy w rezerwie służący oficerowie i inni pobierający płacę, którzy byli ochotnikami jednorocznymi, ostatni rok swojej powinności służbowej w wojsku odslugujący, gdyby na własną prośbę za przyzwoleniem ministerstwa obrony krajowej nie pozostawali wyjątkowo w rezerwie, przeniesieni będą bezwarunkowo do obrony krajowej z dniem 31 grudnia tegoż samego roku, lub, gdyby się to odwlekło, później.

Tacy w rezerwie służący oficerowie i wszyscy inni pobierający płacę, którzy pragną pozostać w rezerwie, winni podać prośbę o to aż do 10 września ostatniego roku powinności służbowej w wojsku do swojego korpusu, który ją, opatrzoną dokumentami, tyczącemi się osoby proszącego, przedstawi wspólnemu ministerstwu wojny.

Prośba o pozostawienie w rezerwie, podana po 10 września nie będzie w ogóle brana pod rozwagę.

Oficerowie i wszyscy inni płacę pobierający, wyjątkowo w rezerwie zostawieni, przeniesieni być mogą do obrony krajowej w przypadkach zasługujących na szczególne względy, natychmiast, w innym zaś razie zawsze tylko na prośbę podaną aż do dnia 10 września przez interesowanego do jego korpusu, z dniem 31 grudnia tegoż samego roku.

Oficerowie rezerwy i pobierający płacę, przeniesieni już do obrony krajowej, nie mogą być przeniesieni napowrót do rezerwy wojska stałego, dopóki nie wysłużą dwóch lat w obronie krajowej.

13. Obowiązany do służenia wojskowo, w ciągu roku 1882 wziętym, którzy wtenczas, gdy ustawa niniejsza zacznie obowiązywać, posiadają uzdolnienie naukowe, potrzebne w duchu ustawy, aby warunkowo lub bezwarunkowo być przyjętym na ochotnika jednorocznego i to odpowiednimi świadectwami udowodnią, jeżeli według przepisów o służbie wojskowej, które dotychczas obowiązywały, nie mieli dla braku uzdolnienia naukowego prawa do dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej, przyznawać będzie po czasie według okoliczności warunkowo, na ich prośbę, dobrodziejstwo służby ochotniczej jednorocznej, ten korpus, do którego należą lub komenda właściwego batalionu obrony krajowej.

Przepisy
przejęciowe.

Atoli roszczący sobie po czasie prawo do uzyskania tego dobrodziejstwa warunkowo, winni udowodnić, że nie z własnej winy opóźnili się w naukach.

Gdyby korpus lub komenda batalionu obrony krajowej uznała roszczenie za nieuzasadnione, przedstawić ma prośbę do decyzji, stósownie do ustępu 3go tegoż artykułu.

14. Obowiązani do służenia wojskowo a wzięci do wojska w roku 1879, 1880 i 1881, którzy nie korzystają już z dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej, jeżeli przedstawia dowód uzdolnienia naukowego, potrzebny do przyznania im stanowczo dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej, wcieleni będą na ich prośbę i za pozwoleniem wspólnego ministerstwa wojny do oddziałów ochotników jednorocznych celem teoretycznego i praktycznego ich wykształcenia i zostaną przypuszczeni do egzaminu na oficerów rezerwy.

Oficerami rezerwy mianowani będą w danym razie na podstawie przepisów ogólnie obowiązujących.

Ci, którzy zdadzą z odpowiednim skutkiem egzamin na oficerów rezerwy, jeżeli wysłużyli najmniej rok w linii, przeniesieni będą do rezerwy z zawarowaniem całkowitej powinności służbowej.

15. Przepisy ustępu 4 tego artykułu nie odnoszą się do tych, którzy w czasie od 1 stycznia aż do 28 lutego 1882 wstąpili na ochotników jednorocznych lub za takich zostali warunkowo przyjęci, jeżeli należą do jednej z klas wieku, w tymże roku do stawienia się obowiązanych.

Także z ochotnikami jednorocznymi, jednej z klas wieku powołanych w r. 1882, którzy wstąpili po upływie peryodu poborczego i zostają już w służbie liniowej, jeżeli podług wyniku obliczenia kontyngensu odpadają do obrony krajowej, ale pragną odbyć powinność służbową w wojsku stałym, postępować należy bez względu na kolej losową.

16. Tym ochotnikom jednorocznym, wziętym do wojska, zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, którzy nie doszli jeszcze wieku do stawienia się obowiązującego i służby liniowej nie rozpoczęli, czas służby liczy się od dnia wcielenia tylko w tym razie, jeżeli służbę liniową — bądź dobrowolnie, bądź w skutek powołania z powodu uruchomienia — rozpoczną najpóźniej w tym roku, w którym dojdą wieku do stawienia się obowiązującego, w innych zaś przypadkach od 1 października tego roku, w którym skończą 20 rok życia.

17. Ochotnikom jednorocznym, wziętym aż do 31 grudnia 1881, którzy w roku bieżącym są w wieku do stawienia się obowiązującym, albo już go przekroczyli, ale służby liniowej jeszcze nie rozpoczęli, czas służby liczyć się ma według dotychczasowych prawideł.

VII.

Do §fu 25go.

Kandydaci stanu duchownego.

1. Do uzyskania urlopu w celu kontynuowania nauk teologicznych i do umieszczenia w swoim czasie w listach pasterzy duchownych wojska lub obrony krajowej mają prawo, stósownie do ustępu 1 i 2 §. 25 ustawy niniejszej ci kandydaci lub wychowawcy stanu duchownego wszystkich kościołów i społeczności religijnych prawnie uznanych, w poborze prawidłowym wzięci do wojska, którzy, albo już w czasie poboru oddają się naukom teologicznym, albo w czasie ich wcielenia (1 października) już je byli rozpoczęli.

2. W razie istniejącego lub nastającego braku kapłanów wszystkich wyznań prawnie uznanych, mają warunkowo prawo do tego dobrodziejstwa, stósownie do ustępu 3 i 4 §. 25 ustawy niniejszej:

a) ci wzięci do wojska uczniowie przedostatniej klasy gymnazyum wyższego, którzy nie z własnej winy opóźnili się w naukach, tudzież uczniowie ostatniej klasy a mianowicie uczniowie obu klas, jeżeli przed komisją popisową oświadczą, że chcą poświęcić się naukom teologicznym i stanowi duchownemu a według okoliczności okażą otrzymane zapewnienie, iż będą przyjęci na nauki teologiczne lub do nowicyatu;

b) ci ochotnicy jednorocznicy warunkowo przyjęci, którzy przed stanowczem przyznaniem im dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej zostali już teologami, albo po otrzymaniu go poświęcili się naukom teologicznym lub wstępują do nowicyatu;

w obudwu przypadkach pod warunkami i ograniczeniami w ustępach 3 i 4 §. 25go ustawy niniejszej wyszczególnionymi.

3. Do wziętych w poborze spóźnionym, dobrodziejstwo to w dopełnieniu powinności służenia wojskowo, stósowane będzie w takim razie, jeżeli ci w owym roku, za który pobór spóźniony następuje, zaczęli już nauki teologiczne w czasie aż do 1 października (ustęp 1 tego artykułu) albo też w czasie prawidłowego poboru znajdowali się już w jednej z dwóch ostatnich klas gymnazyum wyższego (ustęp 2 a tego artykułu).

4. O rozszerezeniach tego rodzaju, gdyby z nimi zgłoszono się w czasie prawidłowego lub spóźnionego poboru, decyduje komisya popisowa na zasadzie tyczących się tego przepisów instrukcyi do wykonania ustawy o służbie wojskowej (§§. 40 i 56). We wszystkich innych przypadkach, które mają być załatwione za pośrednictwem Władzy, tudzież w tych, które wzmiankowane są w przedostatnim ustępie §. 25 ustawy niniejszej, decydować ma o takich rozszerezeniach właściwa komenda okręgu uzupełnienia lub batalionu obrony krajowej pospołu z władzą administracyjną powiatową.

W wyższej instancyi, do której prośba przesłana być ma za pośrednictwem Władzy administracyjnej, decyduje Władza terytoryalna wojskowa (komenda obrony krajowej) w porozumieniu z Władzą administracyjną krajową.

W najwyższej instancyi decyduje wspólne ministerstwo wojny w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej — co do należących do obrony krajowej, samo ministerstwo obrony krajowej.

Przeciw orzeczeniu Władzy, strona odwołać się może w przeciągu dni 14, licząc od dnia doręczenia rezolucyi pisemnej, która doręczana być ma natychmiast; gdyby decyzya następnej instancyi opiewała tak samo, dalsze odwołanie się miejsca mieć nie może.

W podobny sposób decydować się będzie co do roszczeń tego rodzaju, gdyby się z nimi zgłosili należący do rezerwy dopełniającej, i ci także po otrzymaniu wyższych święceń lub posady pasterskiej wciągnięci być mają w listę pasterzy duchownych wojskowych.

5. Obowiązani do służenia wojskowo używający jednego z dobrodziejstw §. 25go ustawy niniejszej, obowiązani są wykazać corocznie komendzie okręgu uzupełnienia lub komendzie batalionu obrony krajowej, jako mają ciągle prawo do tego dobrodziejstwa a to dopóki nie zostaną mianowani pasterzami duchownymi wojskowymi (obrony krajowej).

W przypadkach wzmiankowanych w ustępie 5 §. 25go ustawy niniejszej, tudzież gdy kapłani i kandydaci na plebanów nie mogą udowodnić świadectwem swojej zwierzchności duchownej, że w myśl przepisów ich dystryktu kościelnego należą do związku korporacji duchownej jako kandydaci na kapłanów, albo gdyby ci nie otrzymali posady pasterskiej w przeciągu lat czterech od ukończenia nauk teologicznych; albo nakoniec, gdyby dowodu, jako prawo ich trwa ciągle, nie złożyli bez dostatecznego usprawiedliwienia się pomimo kilkakrotnego wezwania od komendy okręgu uzupełnienia lub komendy batalionu obrony krajowej, która w tym względzie udaje się do Władzy administracyjnej, ci, którym to dobrodziejstwo było dotychczas przyznane, tracą je i jeżeli są jeszcze obowiązani do ustawowej służby liniowej, mają być do niej powołani.

O pozbawieniu tego dobrodziejstwa decyduje Władza wojskowa w porozumieniu z Władzą administracyjną, stósownie do ustępu 4 tego artykułu.

Tym z obowiązanych do służenia wojskowo, którzy nie używają jeszcze dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej, ale zgłaszają się z roszczeniem do niego, przyznać je ma korpus, do którego należą (batalion obrony krajowej) na prośbę podaną w dni 14 od prawomocności rezolucyi odmownej do komendy okręgu uzupełnienia lub komendy obrony krajowej tylko w tym razie, jeżeli ten, którego się to tyczy, już w czasie wzięcia go do wojska miał prawo do dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej lub do warunkowego przyjęcia na ochotnika jednorocznego, a w tym ostatnim przypadku uczynił zadość warunkom potrzebnym do stanowczego przyznania dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej.

6. Obowiązanym do służenia wojskowo, wziętym do wojska zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, którzy czynią zadość przepisom §. 25go ustanowione w nim dobrodziejstwa co do wypełnienia powinności służenia wojskowo, przyznać ma na ich prośbę po czasie komenda okręgu uzupełnienia albo komenda batalionu obrony krajowej.

Gdyby roszczenie uznano za nieuzasadnione, przedstawić trzeba prośbę w myśl ustępu 4 tego artykułu wyższej instancji do decyzji.

Przepisy
przejściowe.

VIII.

Do §fu 27go.

Nauczyciele i kandydaci na nauczycieli szkół początkowych.

1. Do uzyskania urlopu, stósownie do ustępu 1 §. 27go ustawy niniejszej, mają prawo ci wzięci do wojska kandydaci na nauczycieli szkół początkowych, mieszczkańskich i seminarij nauczycielskich, tudzież nauczyciele tychże zakładów, którzy już albo w czasie prawidłowego poboru, do którego są powołani, albo aż do 1 października tego roku sprawują urząd nauczycielski.

2. Do udowodnienia tego prawa przedstawić mają:

A. Kandydaci na nauczycieli szkół początkowych i mieszczańskich:

- a) świadectwo dojrzałości otrzymane po ukończeniu nauk przepisanych dla nauczycieli szkół początkowych i
- b) potwierdzenie władzy szkolnej, że pełnią obowiązki nauczycielskie w szkole publicznej początkowej lub mieszczańskiej.

B. Nauczyciele szkół początkowych, tudzież mieszczańskich:

- a) świadectwa odbytych nauk, wzmiankowane pod A a) i
- b) nominacją urzędową od władzy szkolnej, nadającą im tymczasowo lub stanowczo stałą posadę nauczyciela.

C. Nauczyciele w seminariach nauczycielskich — nominacja.

3. W razie istniejącego lub nastającego braku nauczycieli w szkołach początkowych, prawo do uzyskania urlopu celem dokończenia nauk pedagogicznych, pod warunkami i ograniczeniami w ustępie 2 §. 27 ustawy niniejszej wzmiankowanymi, mają ci wzięci do wojska, kształcący się na nauczycieli, którzy uczęszczają na jeden z dwóch ostatnich kursów seminarium nauczycielskiego dla szkół początkowych, jeżeli mogą udowodnić, że na ów kurs uczęszczają; uczniowie przedostatniego kursu seminarium nauczycielskiego dla szkół początkowych, jeżeli nadto udowodnią, że nie z własnej winy opóźnili się w naukach.

Dobrodziejstwo wzmiankowane w ustępie 1 §. 27 ustawy niniejszej, przyznawane będzie stanowczo z dniem 31 grudnia tego roku, w którym przerzeczeni postępując prawidłowo w naukach pedagogicznych, powinni ukończyć je z pomyślnym skutkiem, w takim razie, jeżeli aż do tego czasu złożą dowody w ustępie 2 tego artykułu przepisane.

4. Co do roszezeń, wzmiankowanych w ustępach 1 i 3 tego artykułu, decydować będą władze, wymienione w ustępie 4 artykułu VII.

5. Obowiązani do służenia wojskowo, używający stale dobrodziejstwa, mają wykazać corocznie komendzie okręgu uzupełnienia lub komendzie batalionu obrony krajowej, jako mają ciągle prawo do zostawania na stanowisku nieczynnym w czasie pokoju a to dopóki cięży na nich powinność służbowa w wojsku (obronie krajowej).

W przypadkach wzmiankowanych w ustępie 4 §. 27go ustawy niniejszej, tudzież, gdy kandydaci na nauczycieli (ustęp 2 A tego artykułu) nie mogą udowodnić w przeciągu dwóch lat od skończenia nauk pedagogicznych, że uzyskali stałą posadę nauczycielską, albo nakoniec, gdyby dowodu, jako prawo ich trwa ciągle, nie złożyli bez dostatecznego usprawiedliwienia się pomimo kilkakrotnego wezwania od komendy okręgu uzupełnienia, lub komendy batalionu obrony krajowej, która w tym względzie udaje się do Władzy administracyjnej, ci, którym to dobrodziejstwo było dotychczas przyznane, tracą je i jeżeli są jeszcze obowiązani do ustawowej służby liniowej, mają być do niej powołani.

We względzie postępowania przy pozbawianiu tego dobrodziejstwa, jakoteż we względzie przyznania prawa do dobrodziejstwa służby ochotniczej jednorocznej, stósowane będą przepisy ustępu 5 artykułu VII.

6. Obowiązany do służenia wojskowo, wziętym do wojska, zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać, którzy czynią zadość warunkom ustępów 1, 2 i 3 §. 27go, puszczenie na stały lub warunkowy urlop przyznawać ma na ich prośbę komenda okręgu uzupełnienia lub komenda batalionu obrony krajowej.

Gdyby roszezenie uznano za nieuzasadnione, przedstawić trzeba prośbę w myśl ustępu 4 artykułu VII wyższej instancji do decyzji.

IX.

Do §fu 27go.

Właściciele (posiadacze) odziedziczonych gospodarstw wiejskich.

1. Właściciele (posiadacze) odziedziczonych gospodarstw wiejskich, czyniący zadość wymaganiom ustępu 5 §. 27 ustawy niniejszej, jeżeli dostają się do kontyngensu rekrutów, wcieleni być mają do rezerwy dopełniającej i do jej kontyngensu zaliczeni; jeżeli zaś według kolei losowej odpadają do obrony krajowej, mają być kształceni wojskowo przez ośm tygodni w czasie, gdy to najmniej przeszkadza gospodarstwu a następnie puszczeni na urlop i w czasie pokoju nie będą już powoływani do czynnej służby i do ćwiczeń wojskowych.

Prawidła dotychczasowe, tyczące się przywodzenia i udowadniania tego prawa zostawia się tymczasowo w mocy.

2. Żołnierze do wojska stałego wcieleni, którzy w ciągu swojej powinności służbowej staną się przez odziedziczenie posiadaczami gospodarstwa wiejskiego warunkom ustawowym zadość czyniącego, lub którym dobrodziejstwo to będzie później przyznane, przenoszeni będą do rezerwy dopełniającej. W czasie powszechnego uruchomienia, przeniesienie to następuje dopiero po zwinięciu uruchomienia.

Każdy, obowiązany do służenia wojskowo, z tego tytułu, w ciągu powinności służbowej w linii, do rezerwy dopełniającej przeniesiony, ma być w tym samym roku policzony na korzyść kontyngensu rezerwy dopełniającej właściwego okręgu dostawniczego a ubytek w kontyngensie rekrutów trzeba pokryć.

3. Decydować mają Władze, wymienione w ustępie 4 artykułu VII.

4. Obowiązani do służenia wojskowo, przechodzący stósownie do ustępu 1 i 2 do rezerwy dopełniającej, obowiązani są wykazywać corocznie komendzie okręgu uzupełnienia, że prawo ich do zostawiania w rezerwie dopełniającej ciągle trwa.

Gdyby tego nie mogli uczynić, lub gdyby dowodu zaniedbali złożyć bez dostatecznego usprawiedliwienia się, pomimo kilkakrotnego wezwania od komendy okręgu uzupełnienia, która w tym względzie udaje się do Władzy administracyjnej, przeniesieni być mają stósownie do tego, kiedy byli wzięci do wojska, albo do służby liniowej albo do rezerwy, a w pierwszym razie policzeni być mają na korzyść kontyngensu rekrutów, ubytek zaś w kontyngensie rezerwy dopełniającej zostanie pokryty. Następnie są oni obowiązani odsłużyć w linii lata odpowiadające rokowi wzięcia do wojska a według okoliczności do odbywania ćwiczeń wojskowych w rezerwie.

Przepisy tego ustępu, tyczące się udowadniania, że prawo trwa ciągle, mają być odpowiednio stósowane do popisowych, wziętych do obrony krajowej i ci, którzyby to prawo utracili, obowiązani są stósownie do roku wzięcia, służyć czynnie w obronie krajowej a według okoliczności odbywać ćwiczenia w obronie krajowej.

We względzie postępowania przy pozbawianiu tego dobrodziejstwa, stósowane będą przepisy ustępu 5 artykułu VII.

5. Obowiązani do służenia wojskowo, wzięci do wojska, zanim ustawa zaczęła obowiązywać, którzy na zasadzie §. 27go ustawy o służbie wojskowej, uwolnieni zostali od służby w linii jako posiadacze odziedziczonych gospodarstw wiejskich, używać będą nadal dobrodziejstwa przyznanego im na zasadzie dotychczasowych przepisów, atoli mogą być na własną prośbę przeniesieni do rezerwy dopełniającej a w tym razie postąpić trzeba z nimi według ustępu 2 tego artykułu.

Przepisy
przejęciowe.

X.

Do §fu 31go.

Peryod poboru. Terminy do robót przygotowawczych celem wykonania poboru prawidłowego.

Ponieważ na peryod poboru ustanowiony został czas od 1 marca do końca kwietnia, przeto Władze drugiej instancyi do uzupełnienia wojska, winny do 15 lutego roku poboru przedstawić wspólnemu ministerstwu wojny sporządzony według §. 30 ustęp 8 instrukcyi do wykonania ustawy o służbie wojskowej, przegląd liczebny części kontyngensów rekruckich, na każdy okrąg dostawniczy, przypadających, zestawiony podług okręgów uzupełnienia wojska stałego (marnarki).

XI.

Do §fu 32go.

Powoływanie czwartej klasy wieku do poboru prawidłowego.

1. W jakich okolicznościach i pod jakimi warunkami w jednym lub drugim obszarze administracyjnym czwarta klasa wieku ma być do poboru prawidłowego powołana i znowu zaniechana, o tem stanowi ustawa.

Załączka 1.

Corocznie, bezpośrednio po zamknięciu obliczenia kontyngensu i na podstawie tegoż sporządzają komendy okręgów uzupełnienia w porozumieniu z władzami administracyjnymi powiatowemi, wykazy podług wzoru podanego w załączce 1, a mianowicie tam, gdzie okręgi dostawnicze okręgu uzupełnienia leżą nie w tym samym obszarze administracyjnym, podług tychże podzielone i przedstawiają je władzy terytoryalnej wojskowej najpóźniej do 3 stycznia.

Podobne wykazy przedstawiają w tym samym terminie władze administracyjne powiatowe władzom administracyjnym krajowym.

Załączka 2.

Władze terytoryalne wojskowe sporządzają na podstawie tych wykazów w porozumieniu z władzą administracyjną krajową wykaz ogólny, dla każdego obszaru administracyjnego osobno, podług wzoru podanego w załączce 2.

Na podstawie szczegółów tychże wykazów, przerzeczony władze uzupełnienia wojska, za porozumieniem się z sobą, postanawiają, że i gdzie czwarta klasa wieku ma być do poboru prawidłowego powołana lub zatrzymana albo zaniechana i postanowienie to, po zasięgnięciu decyzji ministerstwa obrony krajowej, mającego porozumieć się z wspólnem ministerstwem wojny, będzie niezwłocznie ogłoszone w owych obszarach administracyjnych, których się tyczy.

2. Gdy szczegóły otrzymane na podstawie obliczenia kontyngensu ostatniego roku poboru nie okazują się niezawodnemi do obliczenia średniej a sprostowanych nie można żadną miarą mieć w czasie właściwym, za podstawę do orzeczenia, czy czwarta klasa wieku ma być w najbliższym poborze powołana, służyć ma średnia z ostatnich poprzedzających trzech lat.

3. Tam, gdzie czwarta klasa wieku jest powołana do prawidłowego poboru, nie potrzeba wymagać zgłaszania się popisowych tej klasy wieku do spisania ich według gmin, jakoteż tego ich spisania, lecz władze administracyjne powiatowe mają tylko przenieść tych popisowych, co do których powinności służenia wojskowo w trzeciej klasie wieku, nie zapadła stanowcza decyzja (czasowo uwolnionych i klasyfikowanych do odstawki), do listy popisowych czwartej klasy wieku.

Gdy czwarta klasa wieku była już do poboru powołana a wyniki poboru lat poprzednich, tudzież ostatniego prawidłowego poboru, jeszcze przed obliczeniem kontyngensu słusznie przewidywać każą, że będą zachodziły warunki potrzebne do zatrzymania nadal czwartej klasy wieku do poboru prawidłowego następnego roku, klasa ta wieku powołana być ma z zastrzeżeniem stanowczej decyzji w tej mierze, jeszcze przed ustawowym terminem zgłaszania się popisowych.

W takim razie są oni obowiązani zgłosić się a roboty przygotowawcze do poboru następnego roku, winny obejmować także czwartą klasę wieku.

4. Pobór z czwartej klasy wieku zamknąć należy po pokryciu ilości do uzupełnienia potrzebnej, t. j. także ilości najmniejszej, potrzebnej do uzupełnienia obrony krajowej.

XII.

Do §fu 32go.

Rezerwa dopełniająca.

1. Począwszy od poboru 1883, wcielenie do rezerwy dopełniającej jest bez wyjątku stałem dla wszystkich obowiązanych do służenia wojskowo z tych klas wieku, które będą powołane do poborów, mających nastąpić po zaprowadzeniu ustawy niniejszej, jeżeli według kolei losowej do niej odpadają, z zastrzeżeniem postąpienia, stósownie do wyników obliczenia kontyngensu, i tylko ci do rezerwy dopełniającej należący, poddać się mają ośmiotygodniowej nauce wojskowej.

2. Wszystkich obowiązanych, odpadających do rezerwy dopełniającej, wzięć należy natychmiast na miejscu poboru.

Odpadający do rezerwy dopełniającej, przynależący do okręgów uzupełnienia marynarki, wcieleni zostaną do marynarki wojennej, wszyscy inni, według swojej zdatności i potrzeby do rozmaitych korpusów wojska, stósownie do polecenia wspólnego ministerstwa wojny.

Każdemu, do rezerwy dopełniającej odpadającemu, doręczyć trzeba kartę wcielenia podług wzoru podanego w załączce 3 a w chwili wcielenia będzie mu wydany paszport wojskowy, przepisany dla będących na stałym urlopie i dla należących do rezerwy.

Załączka 3.

3. Należący do rezerwy dopełniającej wcielani będą według przepisów, dotyczących się wcielania rekrutów.

4. We względzie ośmiotygodniowego wykształcenia wojskowego należących do rezerwy dopełniającej, wspólne ministerstwo wojny wydaje corocznie polecenia.

5. Gdy należący do rezerwy dopełniającej, odbywają nauki teologiczne a już na zasadzie §. 25 ustawy niniejszej nie służy im w ogóle jako kandydatom stanu duchownego uwolnienie od służby pod bronią, nie mają być w czasie pokoju powoływani do wykształcenia wojskowego, natomiast kandydaci na nauczycieli szkół początkowych, mieszczkańskich i seminarj nauczycielskich, tudzież nauczyciele tych zakładów, jakoteż posiadacze odziedziczonych gospodarstw wiejskich (§. 27 ustawy niniejszej) do rezerwy dopełniającej wcieleni, mają być do tegoż wykształcenia powoływani w takim czasie, w którym nauka szkolna lub gospodarstwo najmniej przez to ucierpi.

6. Należący do rezerwy dopełniającej podlegają we wszystkich stosunkach cywilnych i sprawach karnych w czasie czynnej służby i po upływie tegoż, tym samym władzom, co należący do rezerwy, gdy zaś zostają na stanowisku nieczynnym, tym ograniczeniom, które są potrzebne do utrzymania ewidencji.

Przepisy instrukcyi o stosunku służbowym w wojsku i utrzymywaniu w ewidencji będących na stałym urlopie, tudzież należących do rezerwy nieczynnej, stósowane przeto będą o ile ustawa lub rozporządzenie niniejsze inaczej nie stanowi, także do należących do rezerwy dopełniającej.

We względzie utrzymywania ewidencji pobytu, postępować z nimi trzeba tak samo jak z będącymi na stałym urlopie i z należącymi do rezerwy.

7. Należący do rezerwy dopełniającej mogą wstąpić dobrowolnie do czynnej służby w swoim korpusie.

Gdy się ta skończy, taki obowiązany do służby wojskowej o ile nie przekroczył czasu służby, przepisanego dla rezerwy dopełniającej, przeniesiony będzie napowrót do rezerwy dopełniającej, w przeciwnym zaś razie, w granicach dwuletniej powinności służbowej w obronie krajowej — do obrony krajowej. Gdyby nawet ten czas służby w czynnej służbie będąc, już przekroczył, ma być od wojska uwolniony.

We względzie przypuszczania do służby liniowej obowiązują te same przepisy, co we względzie dobrowolnego służenia nadal czynnie, tudzież wstąpienia napowrót do czynnej służby.

Kto należy do rezerwy dopełniającej a służy czynnie, ten nabywa prawa do dodatku służbowego podoficerskiego, stósownie do §. 37go ustawy o służbie wojskowej dopiero od początku czwartego roku dobrowolnej i nieprzerwalnej służby liniowej.

Przepisy
przejściowe.

8. Z obowiązany do służenia wojskowo, z klas wieku 1862 i 1861 w roku 1882 według kolei losowej czasowo do rezerwy dopełniającej wcielonymi, równie jak z tymi zobowiązany do służenia wojskowo z tych klas wieku, którzyby w tym poborze nie uczestniczyli i do rezerwy dopełniającej, później dostawieni być mają, postępować należy według dotychczasowych przepisów.

9. Wszyscy, aż do czasu, gdy ustawa niniejsza zacznie obowiązywać, do rezerwy dopełniającej stale wcieleni i w niej jeszcze pozostający, jakoteż ci, którzy z powodu utraty tytułu uwalniającego przeszli z ewidencji na etat rezerwy dopełniającej, mają być asenterowani. W tym celu w ciągu miesiąca listopada 1882 będą powołani kartami powołującymi do stacyi okręgu uzupełnienia, lub, gdyby to było bezwarunkowo potrzebne, do stacyi poborowej, leżącej bliżej tego miejsca, do którego przynależą a komendy okręgu uzupełnienia winny udzielić wcześniej władzom administracyjnym powiatowym plan poboru.

Komendy okręgów uzupełnienia powołać mają do poboru należących do rezerwy dopełniającej w taki sposób, aby

- a) można było odbyć czynność urzędową codziennie z najmniej 300 należącymi do rezerwy dopełniającej; i
- b) aby wszyscy do rezerwy dopełniającej należący z jednego okręgu dostawniczego na jeden dzień byli zwołani i aby z nimi w tym samym dniu czynność urzędową odbyto i ich odprawiono.

Karty powołujące mają być wygotowane, władzom administracyjnym przesłane i powołanym doręczone, stósownie do odnośnych przepisów instrukcyi o stosunku służbowym w wojsku i ewidencji będących na stałym urlopie, tudzież należących do rezerwy nie czynnej.

Należący do rezerwy dopełniającej, przebywający po za obrębem swojej gminy rodzinnej, mogą stawić się w stacyi poborowej, leżącej najbliżej ich miejsca pobytu, gdzie odbyć się ma z nimi odpowiednia czynność urzędowa.

Władze administracyjne winny wydać zarządzenia potrzebne do zupełnego stwierdzenia tożsamości osoby powołanych na placu poboru i wydać niezwłocznie odpowiednie ogłoszenia.

Koszta stawienia się, aby być wziętymi do wojska, ponosić mają powołani z własnych funduszów.

Podstawą do powołania należących do rezerwy dopełniającej i dalszej czynności urzędowej stanowią protokoły pocztu, które uzupełnić trzeba wcielonymi stale w ciągu tego roku do rezerwy dopełniającej.

10. Należących do rezerwy dopełniającej, gdy zostaną powołani, zrewidować trzeba w stacyi poboru pod względem ich zdatności do służby wojennej. Jawnie niezdatnych (załączka C instrukcyi o rewizyi lekarskiej obowiązanych do służenia wojskowo) wykreślić trzeba niezwłocznie z protokołu pocztu, przyczem wymienić należy ułomność a wywód podpisać mają członkowie komisji poborowej, wszystkich zaś innych należy bezwarunkowo wziąć do wojska.

Gdyby ci ostatni zgłaszali się z roszczeniami w myśl §. 25 ustawy niniejszej lub żądali oddania w ewidencją rezerwy dopełniającej, odesłać ich trzeba na drogę urzędową.

11. Należący do rezerwy dopełniającej, wzięci będą z obowiązkiem służenia, stósownie do artykułu II, ustęp 2 niniejszego rozporządzenia, wcielenie zaś ich do korpusu nastąpi według szczególnych poleceń wspólnego ministerstwa wojny.

Wzięci do wojska zostaną wcieleni z dniem wzięcia.

Karty wcielenia trzeba im tymczasowo zostawić, lecz na nich zanotować odpowiednio skuteczną czynność urzędową, którą to uwagę winien podpisać komendant okręgu uzupełnienia lub jego zastępca, np. „wzięty do pułku piechoty . . . Nr. . . .“, albo: „jawnie niezdatny, z protokołu pocztu wykreślony“.

12. Wszystkim do rezerwy dopełniającej należącym, do wojska wziętym, z wyjątkiem tych, którzy w ciągu tego roku kończą 30ty rok życia a tem samem d. 31 grudnia przeniesieni być mają do obrony krajowej, wydać ma za odebraniem kart wcielenia paszporty wojskowe korpus, do którego należą, drogą przepisaną w §. 11 ustępie 5 instrukcyi o stosunku służbowym w wojsku i utrzymywaniu w ewidencji będących na stałym urlopie i należących do rezerwy nieczynnej.

Przybywających do ewidencji zapisuje się według §. 22go, ustęp 1 tejże instrukcyi.

13. Wzięcie do wojska trzeba zanotować w protokołach pocztu.

Należący do rezerwy dopełniającej, którzy nie staną do poboru, mają być nadal utrzymywani w ewidencji w protokołach pocztu.

Władze administracyjne, które komenda okręgu uzupełnienia uwiadomić ma, kto nie stanął do poboru, winny użyć wszelkich środków ustawowych, jakimi rozporządzają celem wysledzenia i przystawienia ich do komendy okręgu uzupełnienia.

Tych, do rezerwy dopełniającej należących, którzy po czasie stają do poboru, wziąć trzeba przed dniem 31 grudnia owego roku, w którym kończą 30 rok życia, do rezerwy dopełniającej, po tym dniu aż do 31 grudnia owego roku, w którym kończą 32 rok życia, do obrony krajowej. Niestających, dopóki trwa ich powinność służbowa w obronie krajowej, utrzymywać trzeba w ewidencji w obronie krajowej.

14. Obowiązanych do służenia wojskowo z klasy wieku 1860 i z dawniejszych klas wieku, stających w poborze spóźnionym i odpadających stale do rezerwy dopełniającej, wziąć trzeba do wojska niezwłocznie na poborze spóźnionym.

XIII.

Do §fu 32go.

Ewidencją uwolnionych czasowo.

1. Uwolnieni czasowo w ostatniej (trzeciej a według okoliczności czwartej) klasie wieku popisowego, aż do ostatniego numeru rezerwy dopełniającej, utrzy-

mywani będą w ewidencji u rezerwy dopełniającej, uwolnieni czasowo, którzy według kolei losowej należą do obrony krajowej, u obrony krajowej.

Gdy czwarta klasa wieku, w pewnym obszarze administracyjnym do poboru powołana, nie będzie całkiem wzięta, natenczas także ci po ostatnim numerze czwartej klasy wieku zostający, którzy w roku poprzednim w trzeciej klasie wieku uwolnieni zostali, przechodzą a to stósownie do przeszłorocznej kolei losowej tej klasy wieku, w ewidencją u rezerwy dopełniającej lub obrony krajowej.

2. W ewidencją przyjmuje się:

- a) tych, którzy w trzeciej klasie wieku zostali czasowo uwolnieni, jeżeli w roku następnym czwarta klasa wieku nie ma stanąć do poboru z dniem 1 marca tego roku;
- b) tych, którzy odpadają w czwartej klasie wieku, jakoteż po ostatnim numerze tej klasy wieku, i w roku poprzednim w trzeciej klasie wieku zostali czasowo uwolnieni, z dniem 1 lipca roku poboru.

3. Obowiązany do służenia wojskowo, który przez czasowe uwolnienie przeszedł w ewidencją rezerwy dopełniającej, gdy utraci tytuł uwalniający, ma poddać się poborowi i jeżeli jest zdatny, będzie wzięty odpowiednio rokowi ewidencji, do rezerwy dopełniającej lub do obrony krajowej i natychmiast wcielony i nie liczy się ani na kontyngens rezerwy dopełniającej, ani na ilość najmniejszą, potrzebną do obrony krajowej. Wzięci w taki sposób do rezerwy dopełniającej, przechodzą z dniem 31 grudnia tego roku, w którym skończą 30 rok życia, do obrony krajowej z obowiązkiem służenia w niej przez dwa lata a przeto czas ich służby w rezerwie dopełniającej, wymierzyć trzeba według artykułu II, ustęp 2 niniejszego rozporządzenia.

Obowiązek służby wziętych do obrony krajowej trwa aż do 31 grudnia tego roku, w którym kończą 32 rok życia.

XIV.

Do §fu 33go.

Następcy.

1. Za podstawę do obliczenia, jakich przestawień w kontyngensie rekrutów roku poboru aż do końca tegoż spodziewać się można, służyć ma, o ile to obliczenie zależy od poboru spóźnionego tych, którzy nie stawili się w poborze prawidłowym, cyfra tych nieobecnych w obrębie kolei losowej kontyngensu rekrutów, którzy prawdopodobnie będą jeszcze przystawieni do oznaczonego terminu i zostaną wcieleni.

Atoli ze spodziewanych przestawień potrącić trzeba zastępstwa, które jak doświadczenie uczy, do końca roku poboru przybędą i stósownie do cyfry, która z tego wyniknie, wziętych do wojska, począwszy od ostatniego numeru kontyngensu rekrutów w tył, przeznaczyć na następców.

Następców, którzy stósownie do wyników poboru w czasie wcielenia (1 października) w kontyngensie rekrutów prawdopodobnie odpadną jako nadliczbowi, zanotowanych i nieznanotowanych, zostawić trzeba w czasie pokoju aż do terminu obliczenia kontyngensu na stałym urlopie.

Zrzec się zanotowania na następcę i uważania za takiego można tylko w czasie poboru. Taki, do służenia wojskowo obowiązany pozostaje bezwarunkowo w powinności służbowej w wojsku i liczy się go do kontyngensu rekrutów tego samego roku.

2. Tych z kontyngensu rezerwy dopełniającej, którzy w czasie pokoju będą prawdopodobnie z końcem roku poboru przeniesieni do obrony krajowej, nie trzeba przeznaczać na następców.

3. Obowiązani do służenia wojskowo, odpadający do obrony krajowej, przeznaczeni będą na następców tylko wtedy, gdy kontyngens minimalny obrony krajowej w czwartej klasie wieku został pokryty.

Przeznacza się jedynie tych wcielonych z czwartej klasy wieku, którzy z końcem roku poboru jako nadliczbowi mieliby być uwolnieni, a to w ilości, którą wskazują wcielenia spodziewane aż dotąd według kolei losowej kontyngensu minimalnego obrony krajowej, z policzeniem prawdopodobnych przestawień w kontyngensie wojska stałego.

Następców tak zanotowanych jak i nie zanotowanych, którzy prawdopodobnie odpadną jako nadliczbowi, zostawić trzeba na stałym urlopie aż do obliczenia kontyngensu.

XV.

Do §fu 34go.

Rozpoznanie wyższe.

1. W skład komisji rozpoznawczej wyższej wchodzić mają prócz członków władzy administracyjnej, wymienionych w §. 84, ustęp 2 *a)* i *b)* instrukcyi, dotyczącej się wykonania ustawy o służbie wojskowej:

Ze strony wojska stałego (marynarki wojennej):

- c)* generał, jako zastępca naczelnika władzy terytorjalnej wojskowej,
- d)* oficer sztabowy i
- e)* referent zdrowia powyższej władzy terytorjalnej wojskowej lub inny lekarz sztabowy.

Ze strony obrony krajowej:

- f)* oficer sztabowy, reprezentujący komendę obrony krajowej, która może także przyzwać
- g)* lekarza obrony krajowej.

Członkowie wymienieni pod *a)*, *c)*, *d)* i *f)* mają głos stanowczy.

2. Przed komisją rozpoznawczą wyższą mają być stawieni do orzeczenia o ich zdadności do służby wojennej:

- a)* popisowi, których przyjęcia do służby odmówi komendant okręgu uzupełnienia lub reprezentant obrony krajowej i których członek, w §. 48, ustęp 2 *a)* instrukcyi, dotyczącej się wykonania ustawy o służbie wojskowej, przeznacza do wyższego orzeczenia.

Członek ten ma jednak wtedy postanowić bezwarunkowo stawienie przed komisją rozpoznawczą wyższą, gdy za tem oświadczy się członek komisji należący do reprezentacyi powiatowej lub gminnej, tudzież, co do odpadających według kolei losowej do obrony krajowej, komendant okręgu uzupełnienia, albo, co do przeznaczonych według kolei losowej do kontyngensu rekrutów i kontyngensu rezerwy dopełniającej, reprezentant obrony krajowej.

- b)* Wcieleni do wojska stałego (marynarki wojennej), rezerwy dopełniającej lub obrony krajowej, którychby aż do końca roku poboru lub nawet później, z powodu ułomności, która w czasie ich wcielania (1 października), chociażby w mniejszym stopniu, istniała lub miała istnieć, przedstawiano do oddalenia jako niezdatnych.

3. Klasyfikacya lekarska stawionych, których rewizya nie ma ograniczać się wyłącznie do wskazanej ułomności, opiewać ma w słowach „zdatny“ lub „teraz niezdatny“.

Uchwała komisji wyrażać ma:

ad 2 a), czy stawiony ma być „wcielony“ lub tymczasowo uwolniony;

ad 2 b), czy wcielony ma „dalej służyć“ lub czy ma być oddalony; zarazem także i to: czy w przypadku *b)* jest rzeczą niewątpliwą, że niezdatność do służby istniała już wtedy, gdy obowiązany rozpoczął powinność służbową, a przeto, czy za wcielonych do wojska (marynarki wojennej) i rezerwy dopełniającej, trzeba dać wynagrodzenie, tudzież czy *ad a)* nieprzyjęcie, *ad b)* przyjęcie stawionych lub przeciwnie w obu przypadkach odesłanie do stanowczego orzeczenia polega na winie uzasadniającej powinność wynagrodzenia.

Winę przyjąć trzeba tylko wtedy, gdy lekarz rewidujący wykroczył przeciwko powinności, zaniedbując należytej dokładności, albo gdy rewizya odbyła się należyście ale klasyfikacya lekarska lub uchwała nie odpowiada warunkom instrukcyi, tyczącej się wykonania ustawy o służbie wojskowej.

4. O zdatości do służby wojennej stawionych, stósownie do ustępu 2 *a)* i *b)* niniejszego artykułu objawia zdanie — po poprzedniczej rewizyi lekarskiej przez obecnego lekarza wojskowego lub obrony krajowej i dokonaniu klasyfikacyi — członek komisji w ustępie 1 *c)* lub *f)* wzmiankowany, według tego czy stawiony stósownie do kolei losowej odpada do kontyngensu wojska, lub już należy do wojska (marynarki wojennej) albo rezerwy dopełniającej albo też odpada według kolei losowej do obrony krajowej lub jest do niej wcielony.

Gdy uchwała opiewa „wcielić“ lub „dalej służyć“, innym członkom komisji nie służy prawo sprzeciwienia się tejże.

Jeżeli zaś wotum opiewa „uwolnić tymczasowo“ lub „oddalić“, natenczas o zdatości stawionego do pełnienia służby wojennej, orzec mają większością głosów wszyscy członkowie komisji do głosowania uprawnieni po zbadaniu lekarskim i po dokonaniu klasyfikacyi przez innych obecnych członków lekarskich.

Atoli tak w pierwszym jak i w drugim przypadku dalsze uchwały stósownie do ustępu 3go tego artykułu potrzebne, wydane być mają zawsze większością głosów.

W razie równości głosów trzeba stawionego „uwolnić tymczasowo“ lub „oddalić“, w razie oddalania wcielonych do wojska (marynarki wojennej) i rezerwy dopełniającej uchwalić danie zastępstwa a nakoniec „niezawinienie“.

Uchwałę wpisuje się natychmiast z należytem uzasadnieniem w obu wyciągach z listy popisowych i wszyscy członkowie komisji winni ją podpisać.

5. Jeżeli co do wcielonych do wojska stałego (marynarki wojennej) i rezerwy dopełniającej uchwała komisji rozpoznawczej opiewała, aby ich oddalono, władza terytoryalna wojskowa, w której okręgu rozpoznanie się odbywało, zarządzi oddalenie (artykuł XIX, ustęp 1 niniejszego rozporządzenia), a zarazem poleci właściwej sobie podległej komendzie okręgu uzupełnienia, i w tymże celu prześle władzy administracyjnej krajowej wyciąg z listy popisowych (artykuł XXI, ustęp 1 niniejszego rozporządzenia).

Ale gdyby ten, który ma być oddalony, nie posiadał prawa swojszczyzny w tym samym okręgu terytoryalnym wojskowym, powołaną do zarządzania dopełnienia jest właściwa władza terytoryalna wojskowa przynależności, która w tej mierze postąpić ma sobie według powyższego przepisu.

6. Jeżeli w przypadku ustępu 2 *b)* niniejszego artykułu komisya rozpoznawcza uzna niezdatność do służby, lecz nie wyrzeczy oraz, iż ten o którego chodzi, był niezdatny już wtenczas, gdy służbę rozpoczynał, w skutek czego uzupełnienie stósownie do §. 41go ustawy niniejszej nie jest potrzebne, komisya ta nie ma

uchwalić oddalania, lecz wojskowi członkowie komisji rozpoznawczej poddać mają stawionego niezwłocznie rozpoznaniu stanowczemu a następnie wywód i wniosek stósownie do §. 54 a), b), c) i d) przepisu, dotyczącego się stanowczego rozpoznania co do wojskowych, wygotować w jednym egzemplarzu wykazu rozpoznania.

7. Przeciwno orzeczeniu komisji rozpoznawczej wyższej nie ma odwołania; ten zaś, któregoby komisja rozpoznawcza wyższa przeznaczyła do wcielenia lub dalszego służenia, nie ma już być stawiony ani przed tą ani przed inną komisją; chybaby można było przyjąć za udowodnione, że w badaniu lekarskiem uchylono należytej ścisłości, lub wydano uchwałę wadliwą, albo gdyby inne okoliczności za tem przemawiały, w których to przypadkach wspólne ministerstwo wojny, w porozumieniu z r. k. ministerstwem obrony krajowej zarządzi ponowne stawienie tego, o którego chodzi, przed komisją rozpoznawczą ministeryalną *ad hoc* ustanowioną.

8. Komisja rozpoznawcza wyższa jest nadto obowiązana wydać opinią co do zdolności do zarobkowania krewnych plei męskiej reklamowanego, gdyby zostali stawieni przed tą komisją rozpoznawczą.

Opinia ta wydana ma być pisemnie i z uzasadnieniem i przez wszystkich członków komisji podpisana, przyczem każdemu z nich służy prawo nieograniczone wyluszczenia dokładnie odmiennego zdania.

9. Gdyby stawionego przed komisją rozpoznawczą wyższą, który w czasie poboru, stósownie do kolei losowej odpadł do kontyngensu rekrutów lub rezerwy dopelniającej albo obowiązany do stawienia się z urzędu, przystawionego, trzeciej albo wyższej klasy wieku, uchwalono „uwolnić tymczasowo“ a reprezentant obrony krajowej oświadczył się za wcieleniem, tenże ma być wcielony do obrony krajowej.

Tam jednak, gdzie czwarta klasa wieku jest powołana do poboru prawidłowego, przepis ten traci moc obowiązującą, dopóki taż klasa wieku będzie do poboru pociągana i ma być stósowany do wyższych klas wieku tylko w poborach późniejszych.

XVI.

Do §fu 34go.

Postępowanie komisji poborowej w razie reklamacji.

1. Komendantowi okręgu uzupełnienia lub reprezentantowi obrony krajowej służy prawo sprzeciwienia się czasowemu uwolnieniu, przyznanemu przez starostę (burmistrza), zasiadającego w komisji poborowej lub jego zastępcę.

Sprzeciwiający się, winien odebrać akt reklamacji i uzupełniwszy go powodami swego sprzeciwienia się, zwrócić staroście (burmistrzowi).

Prawo sprzeciwienia się służy także członkom komisji, należącym do reprezentacji powiatowej albo gminnej.

Starosta (burmistrz), jeżeli popierane roszczenie do uwolnienia poczytuje za uzasadnione, winien zapytać jeszcze o zdanie obecnych członków komisji, należących do reprezentacji powiatowej albo gminnej. Jeżeli ci ostatni członkowie komisji albo nawet tylko jeden z nich sprzeciwia się przyznaniu czasowego uwolnienia, starosta (burmistrz) winien sprzeciwienie się i powody tegoż zanotować w liście popisowych i wyciąg z tejez dołączyć do aktu reklamacji.

2. Gdy nastąpi sprzeciwienie się przyznaniu uwolnienia, akt reklamacji przedstawić trzeba do decyzji władzy administracyjnej krajowej, wydelegowanej przez ministerstwo obrony krajowej.

Dopóki ta nie nadejdzie, decyzja starosty (burmistrza) ma moc obowiązującą.

XVII.

Do §fu 36go.

Cwiczenia wojskowe i zgromadzenia kontrolne.

1. Należący do rezerwy żołnierze i podoficerowie, tudzież pobierający płacę w rezerwie, z wyjątkiem duchownych wojskowych, obowiązani są odbyć w ciągu powinności służenia w rezerwie trzy ćwiczenia wojskowe (służbowe), trwające za każdym razem najdłużej cztery tygodnie.

Oficerowie rezerwy, którzy byli poprzednio oficerami z powołania, tudzież inni tego samego rzędu w rezerwie płacę pobierający, jeżeli przez przeniesienie na stanowisko nie czynne, przeszli do wyższego roku rezerwy, obowiązani są tylko do ćwiczeń wojskowych (służbowych) z należącymi do ich lat rezerwy.

Każde powołanie do czynnej służby liczy się za jedno ćwiczenie wojskowe (służbowe), jeżeli powołany rzeczywiście wstąpił do tej czynności służbowej w powiększonym korpusie swoim.

2. Należący do rezerwy dopełniającej, uwolnieni są od stawania na zgromadzeniach kontrolnych w tym roku, w którym zostali wzięci do wojska.

XVIII.

Do §fu 39go.

Przenoszenie z rezerwy dopełniającej do obrony krajowej.

Należący do rezerwy dopełniającej, przenoszeni będą prawidłowo do obrony krajowej z dniem 31 grudnia tego roku, w którym kończy się powinność służenia w rezerwie dopełniającej a to do właściwego batalionu obrony krajowej.

W tej mierze postępować trzeba według tych samych przepisów, które tyczą się prawidłowego przenoszenia do obrony krajowej żołnierzy i podoficerów rezerwy.

XIX.

Do §fu 40go.

Uwolnienia.

1. We względzie toku instancji i decydowania co do uwolnień w przypadkach §. 40go, ustępy *a)*, *b)* i *c)* ustawy niniejszej zostawiają się w mocy, teraz także co do należących do rezerwy dopełniającej, tyczące się tego przepisy instrukcji o wykonaniu ustawy o służbie wojskowej.

2. W takich przypadkach reklamacji, w których czyni się zadość żądaniu strony odwołującej się przeciw odmowie ze strony komisji poborowej czasowego uwolnienia kogoś tymczasem wziętego, w skutek czego tacy obowiązani do służenia wojskowo, uważani być mają za czasowo uwolnionych, tudzież w takich przypadkach odwołania się, w których orzeczenie, nakazujące stawienie z urzędu, uchylone zostaje w taki sposób, że w skutek tego postąpić trzeba stósownie do kolei losowej a przeto przenieść z kategorii obowiązanych do służenia wojsko-

wo, do rezerwy dopełniającej albo nawet do obrony krajowej, decyzją tego się tyczącą przesłać trzeba celem zarządzenia jej wykonania także Władzy uzupełnienia wojska drugiej instancyi.

Gdyby w takim razie powstał niedobór lub nadmiar w jednym lub drugim kontyngensie, trzeba go wyrównać według przepisów.

3. Jako nadliczbowych, stósownie do §. 40 *d*) ustawy niniejszej, uwolnić należy tych wziętych do wojska według kolei losowej 4 klasy wieku, którzy odpadają po obliczeniu kontyngensu owego roku i pokryciu najmniejszej ilości potrzebnej do obrony krajowej.

Uwolnienie zarządzić ma niezwłocznie i uskutecznić właściwy batalion obrony krajowej nawet podczas ogólnego uruchomienia.

4. Gdy obowiązani do służenia wojskowo, w ewidencyi u rezerwy dopełniającej (obrony krajowej) utrzymywani, w myśl §. 40 *c*) uwolnieni, utracą tytuł uwalniający, wchodzą w swój poczet współzależny obowiązanych do służby w linii i w rezerwie lub w rezerwie dopełniającej albo obronie krajowej. Z nich wliczają się do kontyngensu rekrutów lub kontyngensu rezerwy dopełniającej. Jeżeli w skutek ich uwolnienia dano zastępców, obowiązani jeszcze do służby liniowej, bezwarunkowo, wchodzący zaś w powinność służenia w rezerwie lub rezerwie dopełniającej tylko w tym razie, jeżeli z prawa uwolnienia korzystali nie dłużej nad pięć lat.

5. Gdy komisya poborowa lub w skutek odwołania się, władza administracyjna krajowa odrzuci prośbę o czasowe uwolnienie na zasadzie §. 17go ustawy o służbie wojskowej, stronie reklamującej wolno, jeżeli reklamowany wielony został do kontyngensu rekrutów, podać do właściwej władzy administracyjnej prośbę o puszczenie go na stały urlop.

Następnie postępuje się podobnie jak wtedy, gdy chodzi o uwolnienie ze względów familijnych.

XX.

Do §fu 40go.

Przenoszenie następców do rezerwy dopełniającej i do obrony krajowej.

Tych, do służenia wojskowo obowiązanych, którzy po obliczeniu kontyngensu rekrutów odpadają jako nadliczbowi, przenieść trzeba w czasie pokoju z dniem 31 grudnia odpowiedniego roku do rezerwy dopełniającej, tych zaś, którzy odpadają jako nadliczbowi w rezerwie dopełniającej, przenosi się do właściwego batalionu obrony krajowej.

Przenoszenia uskutecznia korpus właściwy na podstawie doniesienia otrzymanego od komendy okręgu uzupełnienia.

XXI.

Do §fu 41go.

Dostarczanie zastępców, obliczanie kontyngensu.

1. Dostarczyć trzeba zastępców w razie uwolnień, stósownie do §. 40 ustawy niniejszej w przypadkach pod *a*) wzmiankowanych, bezwarunkowo, w przypadkach pod *b*) przytoczonych na podstawie uchwały komisyi rozpoznawczej wyższej a w przypadkach pod *c*) wtedy, gdy w przewodzie uwolnienia udowodnione zostało, iż tytuł uwalniający, z którym się po czasie zgłoszono, istniał już wtedy, gdy się powinność służbowa zaczęła (1 października).

Dostarczenie zastępców zarządzają ze strony administracyi, władze naczelne krajowe, ze strony wojskowej władze terytoryalne wojskowe.

Zastępców, których dostarczenie przepisane jest w ostatnim ustępie §. 41go, trzeba dostarczyć w razie śmierci lub uwolnienia w celu wyemigrowania z obszaru monarchyi, lecz tylko w tym razie, jeżeli ubytki te nastąpiły w czasie aż do 1 października roku wzięcia.

Uskuteczniają to bezpośrednio władze administracyjne powiatowe i komendy okręgów uzupełnienia.

Gdyby wychodźstwo nie przyszło do skutku i uwolniony został znowu wzięty w poczet, zaliczyć go trzeba, jeżeli za niego dostarczono zastępcę, do kontyngensu rekrutów lub do kontyngensu rezerwy dopełniającej.

2. Zastępstwa potrzebne w czasie od 1 stycznia aż do zaczęcia się poboru prawidłowego w odnośnym okręgu, pokryć trzeba podczas tegoż poboru, te zaś, które będą potrzebne od tego czasu aż do końca roku, przy obliczaniu kontyngensu.

3. Obowiązani do służenia wojskowo, w czasie od zamknięcia poboru prawidłowego aż do 31 grudnia roku poboru do wojska dobrowolnie wstępujący, jeżeli należą do klasy wieku, która stawić się jest obowiązana, policzeni być mają do kontyngensu rekrutów tegoż samego roku i przeto przy obliczaniu kontyngensu tego roku mają być bezwarunkowo wzięci w rachubę.

4. Gdy przy obliczaniu kontyngensu okażą się ubytki w kontyngensie rekrutów, korpus właściwy na podstawie uwiadomienia komendy okręgu uzupełnienia, przenieść ma do kontyngensu rekrutów, w kategorii obowiązanych do służenia wojskowo, tych do pokrycia ubytku przeznaczonych z rezerwy dopełniającej, którzy według kolei losowej są najbliżsi.

Obowiązani do służenia wojskowo, do obrony krajowej przeznaczeni, nie będą przeznaczeni w celu pokrycia ubytków, gdyby jeszcze były w kontyngensie rekrutów lub rezerwy dopełniającej, a ubytki będą stanowiły zaległość, którą właściwy okrąg dostawniczy pokryć ma w czasie prawidłowego poboru następnego roku.

5. Ochotnicy, nie należący do popisowej klasy wieku, którzy wstąpią od początku prawidłowego poboru aż do 31 grudnia, gdyby w ich okręgu dostawniczym po dokonaniu obliczenia kontyngensu, pozostały zaległości na rachunek w kontyngensie rekrutów, mają być wliczeni do kontyngensu rekrutów w ilości owym zaległościom odpowiadnej. Ci ochotnicy, którzy nie będą wliczeni, stanowić mają zasób do kontyngensu rekrutów na rok przyszły i w czasie poboru prawidłowego w tymże roku przyszłym będą potrąceni z wyznaczonego kontyngensu rekrutów.

6. Kontyngens minimalny obrony krajowej ma być obliczony i odpowiedni numer ostatni wyznaczony wtedy, gdy czwarta klasa wieku została pociągnięta do pokrycia ogólnej ilości uzupełnienia.

W tym celu porównywa się tylko ilość tych, którzy w ciągu roku stósownie do kolei losowej wzięci zostali do obrony krajowej z kontyngensem minimalnym obrony krajowej; nadliczbowych trzeba uwolnić niezwłocznie, stósownie do artykułu XIX, ustęp 3.

XXII.

Do §fu 52go.

Zaślubianie się należących do rezerwy, rezerwy dopełniającej i obrony krajowej.

Należący do rezerwy i rezerwy dopełniającej na stanowisku nie czynnem będący, tudzież należący do c. k. obrony krajowej, chociażby jeszcze nie przeszli trzeciej klasy wieku, nie potrzebują do zaślubienia się pozwolenia ani od swego korpusu, ani od władzy administracyjnej.

XXIII.

Do §fu 54go.

Wychodźstwo.

We względzie uwolnienia w celu wyemigrowania postępować się będzie z należącymi do rezerwy dopełniającej tak samo, jak z żołnierzami i podoficerami rezerwy.

XXIV.

Do §§. 44go i 45go.

Zaślubianie się tych, którzy mają się stawić.

We względzie zaślubiania się tych, którzy mają się stawić, zaprowadzają się następujące przepisy:

- a) Zakaz zaślubiania się obowiązuje w ogólności aż do odbycia się poboru, tych do stawienia się obowiązanych, którzy należą do trzeciej klasy wieku, zostali czasowo uwolnieni i klasyfikowani są jako tymczasowo uwolnieni.
- b) Gdy pociągnięcie czwartej klasy wieku do poboru prawidłowego będzie postanowione i publicznie ogłoszone, obowiązani do stawienia się z czwartej klasy wieku tego obszaru, w którym klasa ta jest powołana, podlegają zakazowi zaślubienia się dopóki nie dopełnią powinności stawienia się w tej klasie wieku.

Tam, gdzie w pewnym roku czwarta klasa wieku była do stawienia się pociągnięta, zakaz zaślubiania się będzie obowiązywał wszystkich w owym obszarze w czwartą klasę wieku wstępujących, w ciągu lat następnych, dopóty, dopóki nie będzie postanowione i ogłoszone zaniechanie czwartej klasy wieku w tym obszarze.

Gdy wypadek poboru pozwala na pierwszy rzut oka przewidzieć z pewnością, że w roku następnym nie będzie już potrzeba powoływać czwartej klasy wieku, ma to być ogłoszone niezwłocznie.

- c) Ci, którzy obowiązkowi stawienia się nie uczynili zadosyć, podlegają zakazowi zaślubienia się nawet po wyjściu z trzeciej a według okoliczności i czwartej klasy wieku, aż dopóki obowiązku stawienia się nie dopełnią całkowicie.
- d) Przekroczenie zakazu zaślubienia się, popełnione przez tego do służenia wojskowo obowiązane, który zaślubił się przed całkowitem uczynieniem zadość obowiązkowi stawienia się, ale dopiero po upływie peryodu poboru tego roku poboru, w którym winien był stawić się po raz ostatni, przedawnia się w przeciągu trzech miesięcy od dnia ślubu.

Wszystkie przepisy instrukcyi, tyczącej się wykonania ustawy o służbie wojskowej, jakoteż późniejsze rozporządzenia niezgodne z ustawą niniejszą i niniejszem rozporządzeniem, tracą moc obowiązującą.

Nowe wydanie tej instrukcyi ogłoszone będzie później.

Weltersheimb r. w.

Okręg uzupełnienia wojska (margarytki)

Załącznik 1.

W y k a z

wypadków poboru w celu orzeczenia, czy czwarta klasa wieku ma być w roku następnym do poboru połączona lub też zatrzymana.

Mianowicie	Rok poboru		Ilość najmniejsza potrzebna do uzupełnienia obrony krajowej	Od 1 stycznia aż do 31 grudnia stawiono do *)		obrony krajowej	Obecnicy w czasie owego przedłowego poboru na korzyść polizeni	Razem	Z tego		Zostaje	Lwaga
	Podług rozkładu	rezerywy do pełnienia		kontyngensu	rezerywy do pełnienia				zastępstwa w kontyngensie i rezerwy dopełniającej w roku poboru (pokryte ss)	obowiązani do stawienia się z czwartej klasy wieku wzięci		
A.	90	9	23	89	9	15	1	114			114	
B.	105	10	26	106	10	20	5	141	6		135	
C.	105	11	26	108	11	25	4	148	7		141	
id.	600	60	150	600	39	100	7	806	10		796	
Ogółem obszar administracyjny	900	90	225	963	69	160	17	1.209	23		1.186	

*) Wykazać trzeba jako stawionych wszystkich w ciągu roku poboru na ustawowy czas służby według kolei losowej albo z urzędu wezwanych, tudzież wziętych do wojska wychowawców zakładów naukowych wojskowych.

**) Zastępców potrzebnych w skutek przenosin z jednego kontyngensu do drugiego, nie trzeba wykazywać.

Załącznik 2.

Komenda generalna (wojskowa)

W y k a z

wypadków poboru w celu orzeczenia, czy czwarta klasa wieku ma być w roku następnym do poboru pociągnięta lub też zatrzymana.

1	2	3		4	5		6	7	8	9		10	11	12	13	14				16	17	18		19	20
		Podług rozkładu	rezerwy do pełniając		kontyngens	licze najmniejsza potrzeba do uzupełnienia obrony krajowej				Razem	Do tego ubytek pozostały z przeszłego roku					Zatem potrzeba	Od 1 stycznia aż do 31 grudnia stawiono	Do tego ochotnicy owego prawidłowego poboru na korzyść policzeni	Razem			Z tego zastępstwa w kontyngencie rezerwy i stawienia się z czwartej klasy wieku w roku poboru pokryte	obowiązani do stawienia się z czwartej klasy wieku wzięci		
Mianowicie	Rok poboru	rekrutów	rezerwy do pełniając	kontyngens	licze najmniejsza potrzeba do uzupełnienia obrony krajowej	Razem	Do tego ubytek pozostały z przeszłego roku	Zatem potrzeba	Od 1 stycznia aż do 31 grudnia stawiono	Do tego ochotnicy owego prawidłowego poboru na korzyść policzeni	Razem	Z tego zastępstwa w kontyngencie rezerwy i stawienia się z czwartej klasy wieku w roku poboru pokryte	obowiązani do stawienia się z czwartej klasy wieku wzięci	Razem	Zostaje	nie-dobór	Przebieg w porównaniu z ilością potrzebną	Uwaga							
		1850	740	740	1.860	10.000	800	10.800	2.580	200	11.080	180	180	180	180	10.900	100								
		1881	740	740	1.860	10.000	10.000	10.000	10.000	2.340	230	9.170	170	170	170	9.000	1.000								
		A.	900	90	225					160	17	1.209	23	23	23	1.186									
B.	800	80	200					232	20	1.126	25	25	25	1.101											
C.	850	85	213					250	15	1.195	30	30	30	1.165											
itd.	4.850	485	1.222					4.398	198	6.870	122	122	122	6.748											
Ogółem obszar administracyjny	1882	7.400	740	1.860	10.000	11.000	11.000	2.040	250	10.400	200	200	200	10.200											

Suma ilości do uzupełnienia wojska normalnie potrzebnych (rubryka 6) w latach 1860, 1881 i 1882 30.000 ludzi, zatem średnio 10.000 ludzi.
 Suma niedoborów (rubryka 18) wynosi 1.800 ludzi } zatem }
 Z tego przewyżka (rubryka 19) 100 }
 niedobór 1.700 ludzi, średnia tej ilości 567 ludzi, t. j. 5,1% średniej ilości do uzupełnienia wojska potrzebnej.
 przewyżka —

Karta wcielenia

do rezerwy dopełniającej.

Okaziciel niniejszego (imię i nazwisko), urodzony (rok), przynależny do gminy , powiatu , komitatu , kraju wzięty został w d.^{go} 18 . do wojska i przeznaczony do rezerwy dopełniającej.

Objaśnienie.

Należący do rezerwy dopełniającej obowiązany jest uwiadamić przełożonego gminy do której przynależy o każdej zmianie miejsca pobytu, ażeby można było w potrzebie doręczyć mu rozkazy wojskowe i przed rozpoczęciem powinności służbowej paszport wojskowy.

Data

Podpis komendanta
okręgu uzupełnienia.